

REVIZE KURIKULA FYZIKY V KONTEXTU „VELKÝCH REVIZÍ“ RVP JAKO PŘÍKLAD TVORBY PŘEDMĚTOVÉHO KURIKULA

REVISION OF PHYSICS CURRICULUM IN THE CONTEXT OF “CZECH MAJOR CURRICULUM REVISION” AS A CASE OF DESIGNING SUBJECT CURRICULUM

Kamil Cinkraut¹, Dominik Dvořák¹

¹ Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

V českém prostředí nacházíme publikace popisující kurikulární revize, avšak žádná z nich nestaví na již existujících kurikulárních teoriích. Proto představuji projekt případové studie, ve kterém pomocí metody *process tracing* hledám a interpretuji kauzální mechanismy v pracovní skupině revidující fyzikální část RVP ZV, popisuji a třídím aktéry revize a hledám jejich argumenty pro konkrétní změny. Práce obohatí teorii tvorby kurikula a může pomoci při budoucích kurikulárních revizích.

Klíčová slova: *revize RVP; fyzikální kurikulum; curriculum making; curriculum development; process tracing*

Abstract

In the Czech literature we can find publications describing curriculum revisions, but none of them is built on existing curriculum theories. Therefore, I present a case study, specifically with process tracing method, to search and explain the causal mechanisms in the working group that is revising the Czech physics curriculum. I am also going to describe and classify the actors of the revision and look for their arguments for specific changes. The thesis will enrich the theory of curriculum development and curriculum making and may also help in future curriculum revisions.

Keywords: *curriculum revision; physics curriculum; curriculum making; curriculum development; process tracing*

1 ÚVOD

U nás i v zahraničí probíhají revize kurikulárních dokumentů. V České republice jsou popisovány některými aktéry (např. Janík et al., 2020; Tupý, 2018, 2021), avšak jejich analytické zkoumání ukotvené v současných teoriích popisujících kurikulární vývoj nenacházíme.

2 TEORIE

Procesy revizí kurikula byly doposud nedostatečně podrobovány výzkumu (Dvořák, 2023) a byly podteoretizovány. V poslední době se rozvíjí teorie středního dosahu *curriculum making*, která kromě obvyklého dělení aktérů kurikulárních revizí na úrovně (pracovní skupiny bychom dle této teorie zařadili do meso úrovně) upozorňuje na existenci „míst“ tvorby, která se hierarchickým schémátům vymykají (Priestley et al., 2021). Do sociologického rámce pak kurikulární tvorbu v ČR zasazuje Wirthová (2020), která čerpá zejména z relaciové sociologie a sociologie pedagogického vědění.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Základním designem výzkumu je případová studie, kdy případem je proces revize fyzikální části RVP ZV. Budou analyzovány dokumenty vztahující se k revizi (např. Hlavní směry revize RVP ZV, podkladové studie, připomínky ve veřejných diskusích). Opakovaně budou vedeny polostrukturované rozhovory se členy pracovní skupiny revidující obor fyzika v RVP ZV. Na základě těchto dat pak metodou process tracing (Beach, 2017) budu hledat kauzální mechanismy v rozhodovacích procesech pracovní skupiny revidující fyzikální vzdělávání RVP ZV spojující příčiny a výsledky jednání aktérů.

4 VÝSLEDKY

Případová studie má potenciál popisem procesů v českém prostředí obohatit (případně modifikovat) existující teorii, a to jednak popsáním a kategorizací „míst“ tvorby revize, typů aktérů a jejich argumentů, jednak nalezením kauzálních mechanismů při revizi fyzikální části RVP ZV.

Doposud „nejdou důsledně (centrálně) uchováány informace o teoretických úvahách a konkrétních postupech tvorby jednotlivých vzdělávacích programů“ (Tupý, 2018, s. 50), proto budu výzkumně dokumentovat a zkoumat proces současné revize RVP ZV se zaměřením na jeho fyzikální část.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Cílem studie není zobecnitelnost na další případy, ale zobecnění směrem k teorii. Ověřím také použitelnost metody process tracing na konkrétní pracovní skupině, čímž se má studie může stát pilotní studií pro budoucí monitorování kurikulární politiky.

Rizikem studie je, že k problematice konkrétní pracovní skupiny nenajdeme dostatek relevantních zdrojů nebo že aktéři v pracovních skupinách rozhovor neposkytnou. V takovém případě rozšíříme zkoumání o dokumenty týkající se celé revize.

6 LITERATURA

- Beach, D. (2017). Process tracing methods in the social sciences. In D. Beach, *Oxford research encyclopedia of politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.176>
- Dvořák, D. (2023). Curriculum development. In R. J. Tierney, R. Fazal, & E. Kadriye (Ed.), *International encyclopedia of education* (4th Ed., s. 149–154). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818630-5.03024-4>
- Janík, T., Porubský, Š., Chrappán, M., Kuszak, K., Walterová, E., Bencze, R., Sadowska, K., Klysz-Sokalska, N., Bojarczuk-Tüncér, A., Dundálková, K., Tupý, J., Kosová, B., & Fridrichová, P. (2020). *Curriculum changes in Visegrád four: Three decades after the fall of communism*. Waxmann.
- Priestley, M., Alvunger, D., Philippou, S., & Soini, T. (2021). *Curriculum making in Europe: Policy and practice within and across diverse contexts* (1st Ed.). Emerald Publishing Limited.
- Tupý, J. (2018). *Tvorba kurikulárních dokumentů v České republice: Historicko-analytický pohled na přípravu kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání v letech 1989–2017* (2. vyd.). Masarykova univerzita.

- Tupý, J. (2021). *Analýza RVP ZV – Podkladová studie pro potřeby revize RVP ZV*. NPI ČR. https://www.npi.cz/images/revize/NPI_Analyza_RVP_ZV_2021.pdf
- Wirthová, J. (2020). Legitimising educational reforms: Strategic documents and competing knowledge regimes. *Czech Sociological Review*, 56(4), 491–521. <https://doi.org/10.13060/csr.2020.016>